

VALSTYBINĖ
DUOMENŲ
APSAUGOS
INSPEKCIJA

ASMENS DUOMENŲ APSAUGOS SĄLYGŲ LYGIS 2022

2023 m. sausio 4 d.

TURINYS

ĮVADAS 3

DUOMENYS 4

METODIKA 5

REZULTATAI 8

ĮVADAS

Asmens duomenų apsaugos sąlygų lygis (toliau – ADASL) yra nuo 2021 metų skaičiuojamas sudėtinis rodiklis. Jo tikslas – įvertinti asmens duomenų apsaugos sistemą Lietuvoje. Rodiklis padeda stebėti duomenų apsaugos valdymo priemonių poveikį ir prisideda prie geresnių įrodymų šioje srityje.

ADASL siektina vertė yra 100 %. Jis nustatomas pagal 10 klausimų iš kasmet atliekamos reprezentatyvios Lietuvos gyventojų apklausos. Šie klausimai matuoja keturias sritis: gyventojų žinias, pasitikėjimą įmonėmis ir įstaigomis dėl asmens duomenų tvarkymo, elgesį, susidūrus su pažeidimais ir pasitikėjimą priežiūros sistema.

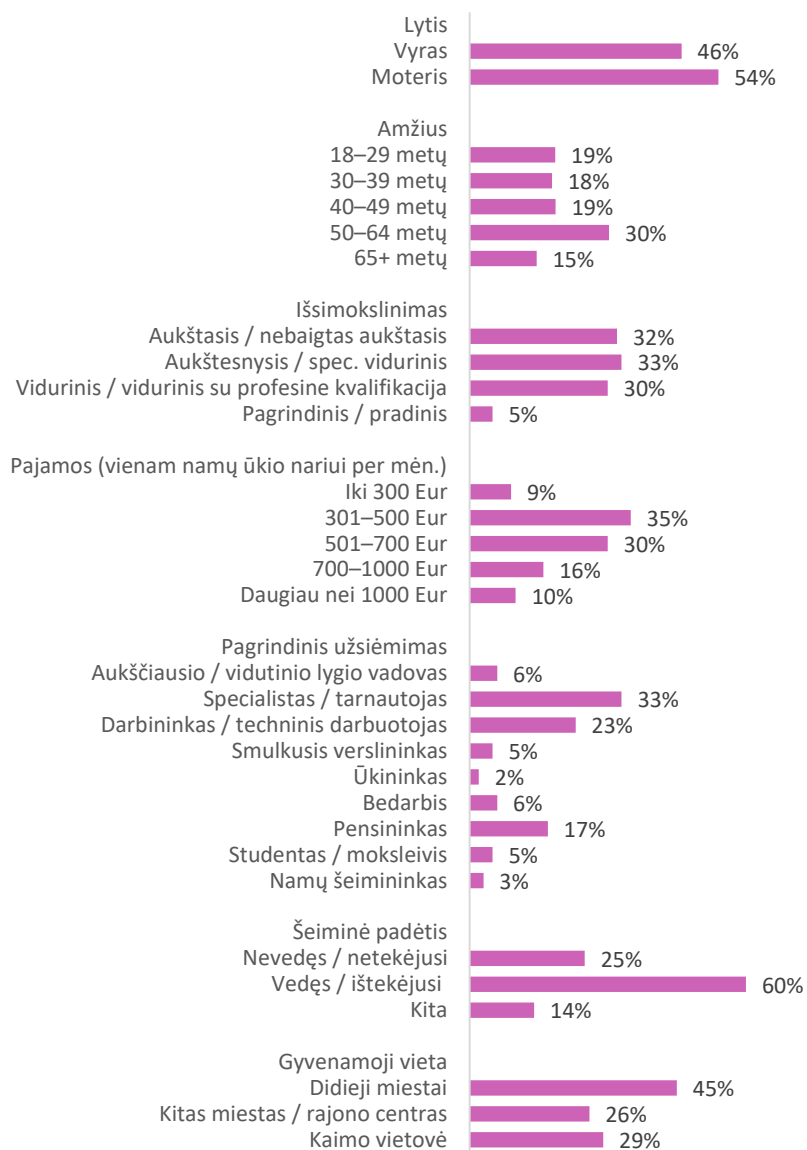
Ataskaitoje pateikiami 2022 metų ADASL rezultatai ir jų palyginimas su ankstesniais (2021 metų) rezultatais. Išsamus rodiklio pagrindimas pristatomas [pirmojoje ADASL ataskaitoje](#) (VDAI, 2021).

DUOMENYS

ADASL 2022
sudarytas remiantis
reprezentatyvia
1017 Lietuvos
gyventojų apklausa

ADASL 2022 duomenų šaltinis – gyventojų apklausa, atlikta 2022 m. gruodį. Tyrimo metu buvo apklausta 1017 respondentų. Tai Lietuvos gyventojai nuo 18 iki 75 metų amžiaus. Siekiant sumažinti imties klaidą, buvo taikomos kvotos pagal amžių, pagrindinį užsiėmimą ir pajamas.

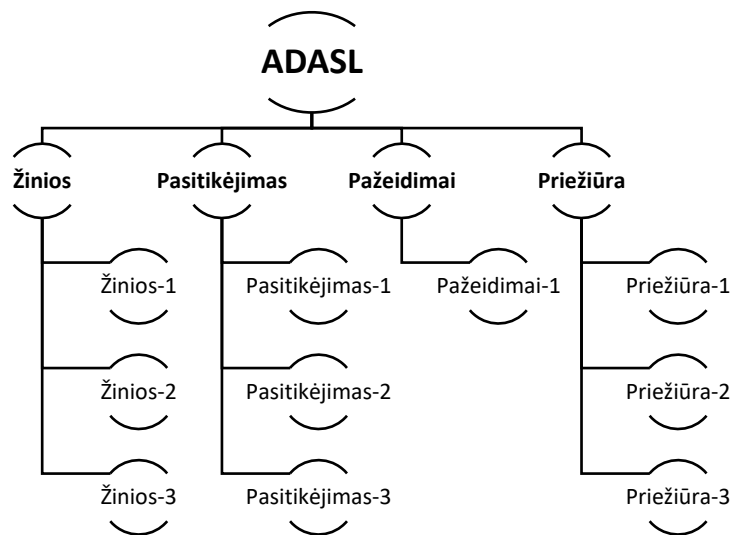
1 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal demografines charakteristikas

METODIKA

ADASL yra keturių rodiklių aritmetinis vidurkis. Šie rodikliai atitinkamai sudaryti iš dešimties gyventojų apklausos klausimų.

ADASL – tai 4 rodiklių ir 10 klausimų struktūra

2 pav. ADASL struktūra: 4 rodikliai ir 10 klausimų

RODIKLIS „ŽINIOS“

Rodiklis „Žinios“ padeda įvertinti visuomenės žinių lygį apie asmens duomenų apsaugą. Rodiklis apskaičiuojamas kaip aritmetinis trijų klausimų („Žinios-1“, „Žinios-2“, „Žinios-3“), išreikštų kaip tam tikrų atsakymų procentinė dalis (žr. 1 lent.), vidurkis.

1 lent. Rodiklio „Žinios“ sandara

Žinios-1		N	Reikšmė
Ar teko girdėti apie Bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą (BDAR) [...]?	Taip [...]	763	75,0%
	Ne	254	25,0%
	Iš viso	1017	100%
Žinios-2		N	Reikšmė
Ar žinote savo teises asmens duomenų apsaugos srityje?	Taip	477	46,9%
	Ne / Sunku pasakyti	540	53,1%
	Iš viso	1017	100%
Žinios-3		N	Reikšmė
Į kurią instituciją (be teismų) kreiptumėtės, kad padėtų apginti Jūsų teises asmens duomenų apsaugos srityje?	Valstybinę duomenų apsaugos inspekciją	204	20,1%
	Kita / Sunku pasakyti	813	79,9%
	Iš viso	1017	100%

Pastaba: rausvai pažymėti procentai naudojami skaičiuojant ADASL.

RODIKLIS „PASITIKĖJIMAS“

Į ADASL įeina gyventojų pasitikėjimo įmonėmis ir įstaigomis (duomenų valdytojais ir duomenų tvarkytojais) dėl asmens duomenų tvarkymo lygis. Rodiklis „Pasitikėjimas“ apskaičiuojamas kaip aritmetinis trijų klausimų („Pasitikėjimas-1“, „Pasitikėjimas-2“, „Pasitikėjimas-3“), išreikštų kaip tam tikrų atsakymų (žr. 2 lent.) procentinė dalis, vidurkis.

2 lent. Rodiklio „Pasitikėjimas“ sandara

Pažymėti procentai naudojami skaičiuojant ADASL

Pasitikėjimas-1		N	Reikšmė
Žmonės yra informuoti apie teises asmens duomenų apsaugos srityje.	Sutinku / greičiau sutinku	480	47,2%
	Nesutinku / greičiau nesutinku / sunku pasakyti	537	52,8%
	Iš viso	1017	100%
Pasitikėjimas-2		N	Reikšmė
Apskritai įmonės ir įstaigos užtikrina teisę į duomenų apsaugą.	Sutinku / greičiau sutinku	543	53,4%
	Nesutinku / greičiau nesutinku / sunku pasakyti	474	46,6%
	Iš viso	1017	100%
Pasitikėjimas-3		N	Reikšmė
Mano darbdavys laikosi asmens duomenų apsaugos reikalavimų.	Sutinku / greičiau sutinku	632	62,1%
	Nesutinku / greičiau nesutinku / sunku pasakyti	385	37,9%
	Iš viso	1017	100%

Pastaba: rausvai pažymėti procentai naudojami skaičiuojant ADASL.

RODIKLIS „PAŽEIDIMAI“

Šis rodiklis susijęs su gyventojų ketinimais imtis veiksmų, susidūrus su netinkamu asmens duomenų tvarkymu ar pažeidimais. Rodiklis „Pažeidimai“ yra lygus klausimo „Pažeidimai-1“ reikšmei, todėl papildomas skaičiavimas neatliekamas (žr. 3 lent.).

3 lent. Rodiklio „Pažeidimai“ sandara

Pažeidimai-1		N	Reikšmė
Jeigu susidurtumėte su netinkamu Jūsų asmens duomenų tvarkymu, kiek tikėtina, kad... ... ieškotumėte daugiau informacijos šiuo klausimu? ... kreiptumėtės į įmonę ar įstaigą, kuri netinkamai tvarkė duomenis? ... pateiktumėte skundą už asmens duomenų apsaugos priežiūrą atsakingai institucijai?	Labai tikėtina / priklauso nuo aplinkybių (<i>bent į vieną iš trijų teiginių</i>)	904	88,9%
	Mažai tikėtina / sunku pasakyti (<i>į visus teiginius</i>)	113	11,1%
	Iš viso	1017	100%

Pastaba: rausvai pažymėti procentai naudojami skaičiuojant ADASL.

RODIKLIS „PRIEŽIŪRA“

Galiausiai, ADASL apima pasitikėjimą asmens duomenų apsaugos priežiūros sistema. Rodiklis „Priežiūra“ apskaičiuojamas kaip aritmetinis trijų klausimų („Priežiūra-1“, „Priežiūra-2“, „Priežiūra-3“), išreikštų kaip tam tikrų atsakymų (žr. 4 lent.) procentinė dalis, vidurkis.

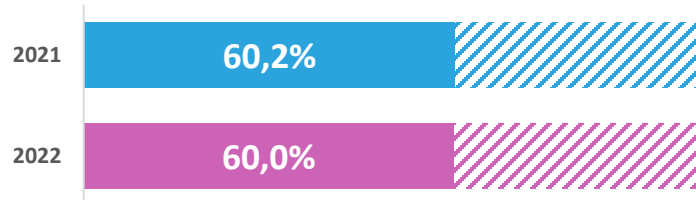
4 lent. Rodiklio „Priežiūra“ sandara

Priežiūra-1		N	Reikšmė
Įmonės ir įstaigos, kurios neužtikrina tinkamos asmens duomenų apsaugos, bus nustatytos.	Sutinku / greičiau sutinku	464	45,6%
	Nesutinku / greičiau nesutinku / sunku pasakyti	553	54,4%
	Iš viso	1017	100%
Priežiūra-2		N	Reikšmė
Įmonės ir įstaigos, kurios pažeidžia asmens duomenų apsaugos reikalavimus, bus nubaustos.	Sutinku / greičiau sutinku	490	48,2%
	Nesutinku / greičiau nesutinku / sunku pasakyti	527	51,8%
	Iš viso	1017	100%
Priežiūra-3		N	Reikšmė
Pasitikiu valstybės institucijomis, kurios prižiūri, ar kitos įmonės ir įstaigos tinkamai užtikrina asmens duomenų apsaugą.	Sutinku / greičiau sutinku	553	54,4%
	Nesutinku / greičiau nesutinku / sunku pasakyti	464	45,6%
	Iš viso	1017	100%

Pastaba: rausvai pažymėti procentai naudojami skaičiuojant ADASL.

REZULTATAI

2022 metų ADASL siekia 60,0 %. Lyginant su 2021 m. duomenimis, jis statistiškai reikšmingai nesikeitė.

3 pav. ADASL

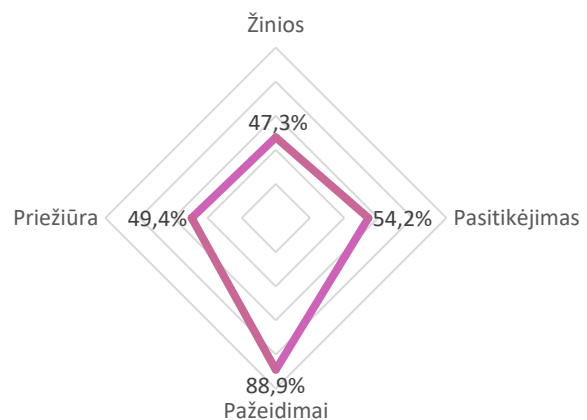

2022 m. išaugo gyventojų, žinančių savo teises asmens duomenų apsaugos srityje, dalis

ŽINIOS

Didžiausias teigiamas pokytis 2022 m. įvyko žinių srityje. Palyginti su 2021 m., augo gyventojų pasitikėjimas savo žiniomis apie asmens duomenų apsaugos teises (2022 m. 47 % respondentų galvojo, kad žino savo teises, tai yra beveik 4 % daugiau nei 2021 m.). Taip pat šiek tiek išaugo respondentų, teisingai įvardijusių institucijos (be teismų), kuri padėtų apginti jų teises asmens duomenų apsaugos srityje, pavadinimą (2022 m. 20 % nurodė VDAI, tai yra 2 % daugiau nei 2021 m.). BDAR žinomumas nesikeitė, apie jį girdėjo 75 % respondentų (tai yra 0,5 % mažiau nei 2021 m.). Visgi apie BDAR girdėję respondentai šiais metais dažniau teigia, kad su juo yra ir susipažinę (ne tik girdėję).

Nors žinių srityje įvyko nedidelių teigiamų pokyčių, tačiau ši sritis išlieka silpniausiu ADASL komponentu (4 pav.).

4 pav. Keturių rodiklių, iš kurių sudarytas ADASL, reikšmės

Nepaisant pokyčių, 2022 m. ADASL išliko toks pat, kaip ir ankstesniais metais

PASITIKĖJIMAS

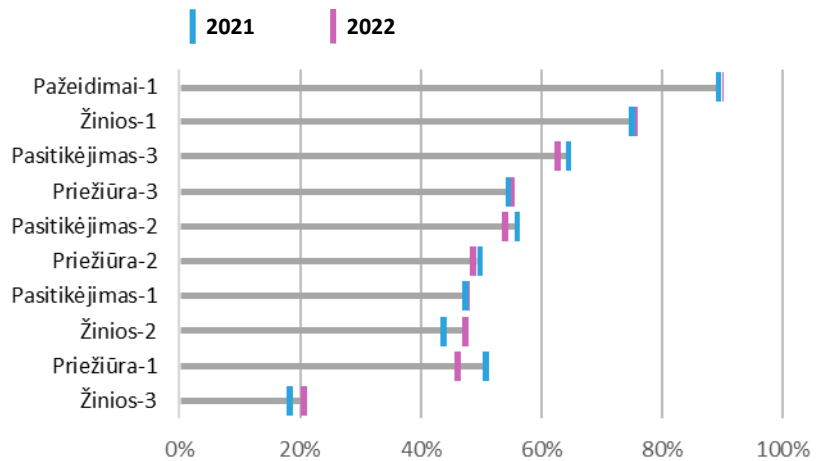
Pasitikėjimas savo darbdaviais ir apskritai įmonėmis bei įstaigomis asmens duomenų apsaugos srityje sumažėjo, tačiau statistiškai nereikšmingai. Kaip ir 2021 m., dauguma apklaustų gyventojų teigia, kad jų darbdaviai laikosi asmens duomenų apsaugos reikalavimų (2022 m. – 62 %, tai yra beveik 2 % mažiau nei 2021 m.). Taip pat santykinai didelė gyventojų dalis tiki, kad apskritai įmonės ir įstaigos užtikrina teisę į asmens duomenų apsaugą (2022 m. – 53 %, tai yra 2 % mažiau nei 2021 m.). Kaip ir 2021 m., pasitikėjimo klausimų grupėje respondentai šiek tiek nepalankiau vertina kitų žmonių informuotumą apie asmens duomenų apsaugą. Tiek 2022 m., tiek 2021 m. 47 % respondentų sutiko su teiginiu, kad žmonės yra informuoti apie teises asmens duomenų apsaugos srityje.

PAŽEIDIMAI

Remiantis apklausa, dauguma gyventojų yra linkę imtis veiksmų, susidūrę su galimu pažeidimu. Kaip ir 2021 m., absoliuti dauguma respondentų (89 %) teigia, kad svarstyty galimybę ieškoti papildomos informacijos ir/arba kreiptis į pažeidėją ir/arba teikti skundą VDAI, jei susidurtų su, jų nuomone, netinkamu asmens duomenų tvarkymu. Nors šis rodiklis nesikeitė, tačiau vertinant atskirus jo teiginius, matyti, kad išaugo gyventojų, kurie pažeidimo atveju būtų linkę ieškoti informacijos, dalis („labai tikėtina“ dalis, palyginus su 2021 m., išaugo 8 % ir siekia 41 %). Taip pat nežymiai augo linkusių teikti skundą VDAI respondentų dalis („labai tikėtina“ dalis išaugo 5 % ir siekia 24 %).

PRIEŽIŪRA

Labiausiai 2022 m. kito teiginio „Įmonės ir įstaigos, kurios neužtikrina tinkamos asmens duomenų apsaugos, bus nustatytos“ vertinimas. Beveik 5 % sumažėjo gyventojų dalis, teigiančių, kad įmonės bus nustatytos (2022 m. siekia 46 %). Tačiau beveik tiek pat išliko teigiančių, kad jos bus nubaustos (2022 – 48 %, tai yra 1 % mažiau nei 2021 m.). Pasitikėjimas priežiūros institucijomis išliko nepakitęs ir siekia 54 %.

5 pav. 10 klausimų, iš kurių sudarytas ADASL, reikšmės

ADASL aukščiausias vadovų, o žemiausias – bedarbių grupėje.

Kaip ir 2021 m., analizė rodo, ADASL priklauso nuo demografinių respondentų charakteristikų. Tai matyti perskaičius šį rodiklį pagal apklaustų gyventojų gyvenamosios vietos, išsimokslinimo, amžiaus ir pagrindinio užsiėmimo grupes. ADASL aukščiausias vadovų grupėje, o žemiausias – bedarbių. Taip pat matyti, kad ADASL poveikį daro pajamų lygis ir išsilavinimas – kuo jie didesni, tuo ADASL aukštesnis (5 lent.). Kitaip tariant, gyventojai, gaunantys didesnes pajamas ir užimantys aukštesnes pareigas, asmens duomenų apsaugos sąlygas suvokia kaip palankesnes.

Taigi, siekiant geriau valdyti demografinių charakteristikų poveikį rezultatams, apklausai respondentai buvo atrinkti atsižvelgiant į populiacijoje esančias proporcijas pagal pagrindinį užsiėmimą, pajamas, amžių.

5 lent. ADASL pagal respondentų demografines grupes

	Grupė	ADASL	N
Lytis	Vyras	59%	471
	Moteris	61%	546
Amžius	18-29 m.	60%	189
	30-39 m.	61%	182
	40-49 m.	63%	190
	50-64 m.	58%	308
	65 m. ir daugiau	60%	148
Išsimokslinimas	Aukštasis / neb. aukštasis	64%	321
	Aukštesnysis / spec. vidurinis	61%	330
	Vidurinis, vidurinis su prof.	55%	307
	Pagrindinis, pradinis	56%	55
Pajamos, tenkančios vienam namų ūkio nariui per mėnesį	Iki 300 Eur	54%	77
	301–500 Eur	57%	313
	501–700 Eur	64%	273
	701–1000 Eur	62%	148
	Daugiau nei 1000 Eur	68%	86
Pagrindinis užsiėmimas	Aukščiausio, vidutinio l. vadovas (-ė)	68%	62
	Specialistas (-ė), tarnautojas (-a)	64%	338
	Darbininkas (-ė), tech. darbuotojas (-a)	57%	229
	Smulkus verslininkas (-ė)	63%	51
	Ūkininkas (-ė)	63%*	16
	Bedarbis (-ė)	51%	65
	Pensininkas (-ė)	58%	173
	Studentas (-ė), moksleivis (-ė)	64%	48
	Namų šeimininkė	54%*	27
Šeiminė padėtis	Nevedęs / netekėjusi	60%	254
	Vedęs / ištekėjusi, gyvena neregistruotoje santuokoje	61%	610
	Kita	56%	145
Gyvenamoji vieta	Didieji miestai	60%	457
	Kitas miestas, rajono centras	60%	268
	Kaimo vietovė	59%	292

*Ūkininkų ir namų šeimininkų grupėse nepakanka atvejų apibendrinimui.

Lentelės spalvų reikšmės:

ADASL žemiau vidurkio < ADASL atitinka vidurkį < ADASL aukščiau vidurkio

PRIEDAS

Klausimų, sudarančių ADASL, santrumpų išaiškinimas

Nr.	KLAUSIMO SANTRUMPA	KLAUSIMAS
1.	Žinios-1	Ar teko girdėti apie Bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą (BDAR), asmens duomenų apsaugos taisykles nustatantį dokumentą?
2.	Žinios-2	Ar žinote savo teises asmens duomenų apsaugos srityje?
3.	Žinios-3	Į kurią instituciją (be teismų) kreiptumėtės, kad padėtų apginti Jūsų teises asmens duomenų apsaugos srityje?
4.	Pasitikėjimas-1	Žmonės yra informuoti apie teises asmens duomenų apsaugos srityje.
5.	Pasitikėjimas-2	Apskritai įmonės ir įstaigos užtikrina teisę į duomenų apsaugą.
6.	Pasitikėjimas -3	Mano darbdavys laikosi asmens duomenų apsaugos reikalavimų.
7.	Pažeidimai-1	Jeigu susidurtumėte su netinkamu Jūsų asmens duomenų tvarkymu, kiek tikėtina, kad ieškotumėte daugiau informacijos? [...] tikėtina, kad kreiptumėtės į įmonę ar įstaigą, kuri netinkamai tvarkė duomenis? [...] tikėtina, kad pateiktumėte skundą už asmens duomenų apsaugos priežiūrą atsakingai institucijai?
8.	Priežiūra-1	Įmonės ir įstaigos, kurios neužtikrina tinkamos asmens duomenų apsaugos, bus nustatytos.
9.	Priežiūra-2	Įmonės ir įstaigos, kurios pažeidžia asmens duomenų apsaugos reikalavimus, bus nubaustos.
10.	Priežiūra-3	Pasitikiu valstybės institucijomis, kurios prižiūri, ar kitos įmonės ir įstaigos tinkamai užtikrina asmens duomenų apsaugą.

